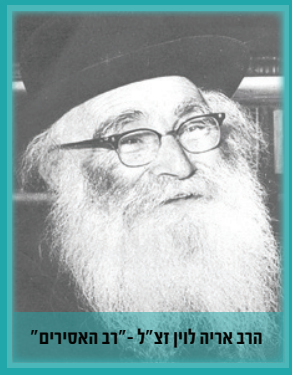
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת ויצא

ט' כסליו תשע"ט

גליון מספר 99

דרך חיים

במהלך הפרשה אנו פוגשים אזכור רב של עניין האבנים:"ויפגע במקו וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקו ההוא... וישכם יעקב בבקר ויקח את האבן אשר שם מראשתיו וישם אתה מצבה... והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים". ולאחר בוא יעקב חרנה כתוב "וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים והאבן גדלה על פי הבאר. ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקו את הצאן והשיבו את האבן על פי הבאר למקמה... ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשיקנו הצאן... ויגל את האבן מעל פי הבאר". ובסיום הפרשה מובא "ויקח יעקב אבן וירימה מצבה. ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים ויקחו אבנים ויעשו גל ויאכלו של על הגל". זו הפרשה עם הכי הרבה אזכורים של עניין האבן, כאשר הפעם הקודמת בה הזכירה התורה 'אבן' היה בסוף פרשת נח- בבניית מגדל בבל, "ויאמרו איש אל רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלבנה לאבן והחמר היה להם לחמר". ישנן הקבלות נוספות בין מגדל בבל ליציאת יעקב לחרן; יעקב חולם עם יציאתו על "סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה" כמגדל בבל המתואר כ"מגדל וראשו בשמים". גם מגמת יציאתו של יעקב היא "ארצה בני קדם", שהוא המקום ממנו נסעו אנשי דור הפגלה "ויהי בנסעם מקדם". יעקב קורא את שם המקום "בית אל" למול השם בבל שלפי דברי האבן עזרא פירושו בב-אל- שער האל. כך גם מסביר יעקב את השם בית אל "אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים".

אנשי בבל סברו שבארצם נמצאת האלוהות ובבל היא שער האל, כך הייתה התפיסה שלכל ארץ יש אל אחר, מה שנקרא 'הזיקוראטים' הקדומים, כמו שאומר גדעון "הלא את אשר יורישך כמוש אלהיך אותו תירש ואת כל אשר הוריש ה' אלהינו מפנינו אותו נירש". השאלה אם שער השמים הוא מקומי או כללי. לכן יעקב מתעסק עם האבנים, האבנים מסמלות את האותיות, ויעקב לוקח את אותיות שם הוי"ה ומחברן ב'סוד ההכאה' כאשר כל אות מכפילה את עצמה- י' כפול י', ה' כפול ה', ו' כפול ו' וה' כפול ה'- בסך הכל עולות אותן ה'אבנים' למספר מאה שמונים ושש כמניין המילה 'מקום'. יעקב אבינו מגלה מהו המקום בו מתגלה הקב"ה, אותו

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

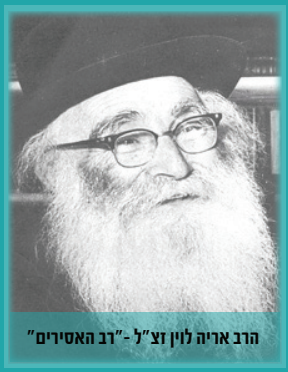

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

הסולם שמוצב ארצה וראשו מגיע השמיימה נמצא דווקא בקדושת המקום של ארץ ישראל. וכן אם ניקח את ה'אבנים', האותיות של שם הוי"ה, ונכה אותן האחת בשנייה- י' בה', ה' בו', ו' בה' וה' בי' נקבל מאה ששים כמנין האותיות הקודמות ליעקב- ט, ס, צ, א- זה מה שאומר הפסוק "וישם מראשותיו" כלומר לפניו, שם ה' שנמצא לפני יעקב באותו מקום.

בשונה מאנשי מגדל בבל שבקדשם את ארץ שנער נסעו מקדמונו של עולם הרי יעקב אבינו מגלה את מקום שכינתו דווקא איתנו כאן בארץ ישראל ולא בשום מקום אחר. עד כדי כך הדבר מובהק שכשדוד נאלץ לצאת מארץ ישראל הוא אומר "כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת הוי"ה לאמר לך עבד אלהים אחרים", שמי שלא דר בארץ ישראל שהיא מקום התגלות שם הוי"ה הרי הוא כמי שעובד לאלהים אחרים.

שבת שלום ומבורך,
בהוקרה ואהבה
חיים אידלס

המעוניין לשלוח אל הרב אידלס שאלות הלכתיות (בלבד) מוזמן לשלוח דרך אתר:
עמותת איש צדיק היה,
מדף: שו"ת עם הרב חיים אידלס
תשובות יישלחו לשואלים ויפורסמו באתר ובעלון.

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** ish.tsadik@gmail.com | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

בשנת תש"ל, שנה לאחר הסתלקותו של רבי אריה לוין זצ"ל, כאשר הספר 'איש צדיק היה' החל להירקם במוחו של הסופר הרב שמחה רז הוא הגיע לניו-יורק ונכנס ל"יחידות" אצל הרבי מלובביץ'. נקבעו לו עשר דקות, כיתר המוזמנים. הוא נכנס פנימה בשעה שתיים וחצי לפנות בוקר והציג את עצמו. הרבי אמר: "לפני זמן קצר, קראתי בשבועון 'פנים אל פנים' רשימה על הצדיק רבי אריה לוין זצ"ל, פרי עטו של שמחה רז, האם אתה הוא המחבר?". משהשיב לו שמחה רז בחיוב, ביקש ממנו הרבי שיספר לו על ר' אריה לוין.

שיחתם החלה בעמידה ונמשכה כעשרים דקות. לאחר מכן הרבי הציע שהם ישבו בסמוך לשולחנו. ואז ביקש מהסופר שיוסיף ויספר לו סיפורים על ר' אריה. משחלפה שעה, נכנס לחדר המזכיר, כשהוא משתומם על התארכות השיחה, הרבי אמר: "הנח לו! אני ביקשתיו שיישאר". המזכיר יצא. הרבי רכן אל הסופר ושאל: "יש לך עוד סיפור בשביל?...".

חלפה שעה נוספת של סיפור אחר סיפור. הרבי התעניין אם ר' אריה כתב חידושי תורה, אותה שעה שמחה רז לא ידע עדיין שר' אריה אכן כתב, כבר בצעירותו, פירוש על כל המשניות. הוא השיב: "איני חושב שר' אריה הותיר אחריו דברי תורה, אבל חז"ל אמרו: 'כל הנפרד מחברו, אל ייפרד אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרהו'. אנו זוכרים את ר' אריה על-ידי סיפוריו ואורח התנהגותו. עבורנו, הוא היה בבחינת תורה מהלכת".

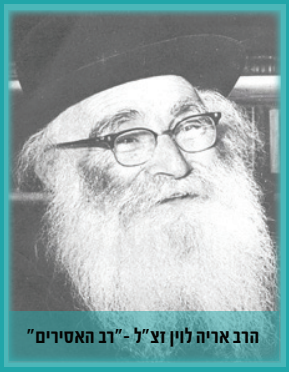
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

והוסיף: "הנה, אנו נמצאים עתה בניו-יורק. אספר לך משהו שאמר לי ר' אריה על ניו-יורק: 'הברכה הראשונה של ברכות השחר היא 'ברוך אתה ה'... הנותן לשכווי בינה להבחין בין יום ובין לילה'. ועל כך שואל ר' אריה: 'האם אין לנו על מה להודות לה', עד שאנו מודים לו על כך שנתן לתרנגול שכל לצעוק 'קוקוריקו'?... וכי זוהי התפילה הראשונה הראויה של היהודי?!'. אלא אם נביא את התרנגול מירושלים לניו-יורק, מתי יקרא את קריאת הגבר: לפי שעון ירושלים או לפי שעון ניו-יורק? לפי שעון ניו-יורק! זה מה שאנו אומרים: ריבונו של עולם, תן לנו את השכל לומר את הדבר הנכון, במקום הנכון ובשעה הנכונה, כפי שאתה נותן לשכווי בינה להבחין בין יום ובין לילה'...". הרבי חייך בהתפעלות לשמע הקושיה והתירוץ.

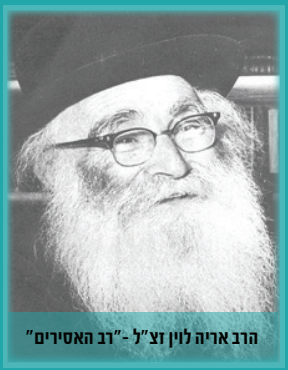
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

בחתימת ברכת "אמת ויציב" אנו מברכים את ברכת "גאל ישראל". אומרת הגמרא שכל הסומך גאולה לתפילה הוא בן העולם הבא (ברכות דף ד עמוד ב), אינו ניזוק כל היום כולו (שם דף ט עמוד ב) ונחשב כעושה טוב בעיני ה' (שם דף י עמוד ב) ועוד מעלות נוספות שנאמרו במדרשים, וכן אזהרות מהפסק בין גאולה לתפילה. מכאן אנו למדים כמה יש להיזהר בדבר.

יש לעניין זה משמעות הלכתית מלבד האיסור להפסיק ביניהם, שבשונה מתפילת ערבית בה המאחר ורואה ציבור עומדים להתפלל מדלג על קריאת שמע וברכותיה וקודם מתחיל את תפילתו עם הציבור, בתפילת שחרית נעדיף שיפסיד את התפילה עם הציבור ובלבד שיקדים קריאת שמע וברכותיה בכדי שיזכה לסמוך גאולה לתפילה.

כחלק מהזהירות מלהפסיק בין ברכת "גאל ישראל" לתפילה פסק מרן הבית יוסף שאין לענות "אמן" אחר החזן המסיים "גאל ישראל". לשם כך נתן מרן המשנה ברורה ב' עצות: שיאמר יחד עם החזן ברכה זו, ואז לא יוכל לענות "אמן" משום שנחשב כעונה אחר ברכת עצמו, או לחילופין שרגע לפני שהחזן מסיים ברכתו יתחילו המתפללים לומר "ה' שפתי תפתח" ולא תהיה באפשרותם לענות על ברכתו. כיו נפוץ המנהג בקרב החזנים לסיים את ברכת "גאל ישראל" בלחש על מנת שלא יצטרכו לענות אחריהם, אך כתב מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שאין לעצה זו מקור, ומכאן שהקדמונים לא ראו בה עצה נכונה, והוסיף מרן השבט הלוי זצ"ל שהדבר נחשב לזלזול בברכה.

לכאורה יש מקום לומר שאמירת "ה' שפתי תפתח" שקודמת לשמונה עשרה נחשבת כהפסק בין גאולה לתפילה, אלא שעונה על כך הגמרא שמשפט זה הינו חלק בלתי נפרד מהתפילה ולכן לא נחשב להפסק. אמנם הנוסח שמקדימים לתפילת עמידה בשעת מנחה "כי שם ה' אקרא" לא נחשב כתפילה ארוכה ולכן אין אומרים אותו בשחרית ובערבית משום שנחשב כהפסק.

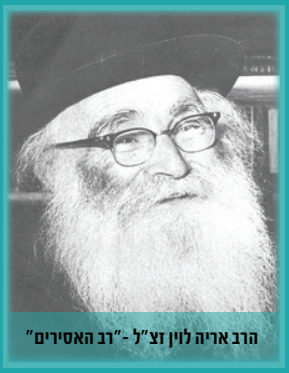
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | שלום לכבוד הרב,

חמי נוהג לשפוך קצת מן המשקה לפני כל שתייה והוא אומר שכך נהגו אצלם במקנס, האם יש מקום למנהג זה?

תשובה | מה שנוהג מו"ח הוא מעיקר הדין, דינא דגמרא - התלמוד. ומה שאיננו נוהגים כך, עלינו התלונה ולנו יש צורך במענה לשון לתרץ את עצמנו. ומקור המנהג בדברי הגמרא (מסכת חולין קה:), מאימרה של אביי שלפני כל משקה צריך לשפוך מעט משום "מים הרעים". והפרשנים (רש"י, רבינו גרשום שם) מבארים שיש חשש ששד שתה מהמשקה, וע"י כך ששופכים מעט מהמים זה מתקן את החשש ואת הפחד. ופרשנים אחרים מבארים שיש חשש מנפשות המגולגלות שבתוך המשקה, וע"י השפיכה אין מה לחשוש.

ונציין שבעל שו"ע הרב (שמירת גוף ונפש ס"ד) ובעל הכה"ח (סי' קנ"ז, י') כתבו עניין זה להלכה בפשיטות ללא שום פקפוק. וגם רבי חיים פלאג'י (כה"ח סי' כ"ד) כותב בזה כמה פרטי דינים. וידוע שהרבי ממונקטש (דברי חיים ושלום אות רפ"ח) היה נוהג כך בכל משקה שמעורב בו מים. וראיתי במנח"י (ח"ג סי' ט"ז) שדן האם בשבת קודש יש בזה משום איסור בורר, ומסקנתו שאין בזה בורר כי הפסולת לא ניכרת. ומקובל לומר שמרן החזו"א ביטל את הדבר מכל וכל. עכ"פ מנהג מו"ח הוא לא מנהג אלא דין פשוט וברור, אלא שכיום לא נוהגים זאת בכלל, ובחו"ל נהגו בזה מעט שבמעט. והסיבה שמקילים בזה כיום היא משום שדנים לומר שכוח הטומאה נחלש מאוד בנושא רוחות רעות, מזיקים, שדים וכדומה, כפי שמקובל לומר בשם מרן החפץ חיים שכיום הדברים בהסתר והעלם גדול.

ולכן מו"ח ימשיך במנהגו, ואם ירצה להפסיקו הוא צריך התרת נדרים כראוי. אולם אתה ושאר העולם לא צריכים להחמיר בזה, ואף לא מצד גדר של המחמיר תבוא עליו ברכה.